

Årsplan 2026 for Regional Kompetansetjeneste – Medfødte Ruskader HSØ

RK-MR er en regional kompetansetjeneste i Helse Sør-Øst som skal bidra til å styrke kvaliteten på tjenestene som barn og unge med medfødt alkohol og/eller ruseksponering får i vår helseregion. Dette skal oppnås gjennom formidling av kunnskap og oppbygging av kompetanse. RK-MR gir også et klinisk tilbud (utredning, diagnostikk, forslag til tiltak, ev. oppfølging) på 3.linjenivå til barn og unge som har vært utsatt for alkohol- og/eller rusmidler i fosterlivet. Målet er å bidra til gode kliniske tjenester bygget på forskning, klinisk erfaring og brukerkunnskap. Innføringen av ICD-11 i 2028 innebærer en faglig dreining der konsekvenser av prenatal eksponering for alkohol og andre rusmidler kodes som nevroutviklingsforstyrrelse. Det innebærer ny kodepraksis. Dette legges til grunn for tjenestens videre arbeid med diagnostikk, veiledning og kompetanseheving. Målgruppen for RK-MR er primært ansatte i spesialisthelsetjenesten i regionen som jobber med barn og unge.

Tjenesten inngår i en evaluering av Regionale Kompetansetjenester i HSØ i 2026.

I 2026 vil RK-MR ha følgende satsningsområde(r):

1. Utarbeide **Kunnskapsoppsummering vedr. utkomme etter prenatal eksponering for ulovlige rusmidler, inkludert hasj og kokain.**
2. **Evaluering av regionale kompetansetjenester med særskilt finansiering.** RK-MR vil i 2026 delta aktivt i evalueringen av regionale kompetansetjenester. Arbeidet innebærer å synliggjøre tjenestens måloppnåelse og resultater av kompetansespredningstiltak. Evalueringen vil benyttes som grunnlag for videre utvikling av tjenesten og for å sikre at aktivitetene er i tråd med regionale føringer og behov i helsetjenesten.

Kunnskapsformidling og kompetanseheving	
TILTAK	MÅLGRUPPE
<p>Diagnosekurs for leger og psykologer i bruk av «FASD 4-digit-diagnostic code».</p> <ul style="list-style-type: none"> • 2 dagers kurs • Er godkjent som spesialistkurs • Kurset vil tilpasses overgang til ICD-11 	Leger/psykologer i Helse Sør-Øst, ev. andre helseregioner.
<p>Halvdagskurs om tiltak ved FASD/nevrouviklingsforstyrrelse med fokus på funksjonsforståelse og tiltak</p> <ul style="list-style-type: none"> • Digitalt tiltakskurs ca. 3 ganger pr semester, holdes ved mer enn 50 påmeldte. <p>Utvikle digitalt tilbud 1 time vedr. innføring av ICD-11 og konsekvenser for diagnostisering høsten 2026/våren 2027 som kan tilbys til helseforetak.</p>	<p>Helsepersonell og annet personell i førstelinjetjenesten og spesialisthelsetjenesten</p> <p>Helsepersonell</p>
<p>Kurs om tiltak for barn med nevrouviklingsforstyrrelser og reguleringsvansker inkludert FASD/medfødt ruseksponering til barnehager, skoler og førstelinjetjeneste.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kurset er på 2 timer med hovedfokus på konkrete tiltak. • Kurset har vært revidert flere ganger og får svært god evaluering. 	<p>Helsepersonell</p> <p>Skole</p> <p>Barnehage</p> <p>PPT</p> <p>Barnevern</p>
<p>Innlegg på personalmøter/fagmøter tilbys alle Barne- og ungdomspsykiatriske avdelinger/poliklinikker. Innlegget oppsummerer erfaringer fra klinisk praksis i RKMR med vekt på hvordan unngå «svingdørproblematikk» som vi ser hos våre pasienter, effektive pasientforløp og tiltak.</p>	<p>Sykehuset Innlandet høsten 2026</p> <p>Sykehuset Telemark høsten 2026</p> <p>Vi avventer svar fra de øvrige sykehusene.</p>
<p>Veiledning til sykehusteam som utreder med spørsmål om FASD</p> <ul style="list-style-type: none"> • Fortløpende telefonisk/digitalt til andre tjenester ved behov 	2-5 ganger pr år etter behov.
Undervisning for vernepleiere (UIA)	Vår 2026

Tiltak for å bedre kvalitet på HSØ sine tjenester til barn med FASD/prenatal ruseksponering	
<p>Klinisk arbeid: Kompetanseheving og økt erfaringsgrunnlag for utredning og diagnostisering gjennom klinisk arbeid med pasienter. RK-MR har i 2026 kapasitet til utredning av ca. 35 pasienter. Disse henvises fra hele HSØ. I samarbeidet inngår drøfting med spesialisthelsetjenesten i forkant av utredning, møte med gjennomgang av utredning/diagnose og tiltak i etterkant. Henvisende instans mottar både tverrfaglig rapport med diagnoser og egen rapport med forslag til tiltak. Familier får tilbud om nettverksmøter.</p> <p>Gjennomføre brukerundersøkelser for våre pasienter/brukere</p> <ul style="list-style-type: none"> • Fagpersoner som henviser til RK-MR blir bedt om å fylle ut digital evaluering i etterkant av samarbeidet. • Foresattes opplevelse av opphold/utredning i RK-MR fylles ut ved avsluttet opphold <p>Evaluering av undervisning og kurs foregår ved digital løsning</p> <p>Innovasjonsprosjekt: RK-MR har fått PhD-midler fra Sørlandet sykehus til et innovasjonsprosjekt for familier med barn med FASD. Det eksisterer ikke utprøvde eller standardiserte metoder for behandling av barn med FASD/medfødt ruseksponering med store reguleringsvansker/atferdsvansker tilpasset Norske forhold. RK-MR startet i 2022 utviklingen av standardisert psykoedukasjon. Metoden bygger på internasjonale studier som viser at psykoedukasjon til foresatte og andre nærperso-ner reduserer stress og øker mestring hos foreldre, gir mindre atferdsforstyrrelser hos barnet og reduserer antall flyttinger mellom fosterhjem. Oppfølgingstilbudet skal gå over 3 mnd og være en kombinasjon av undervisning og veiledningssamtaler med foresatte. Opplegget er videobasert. Etter utprøving skal det gjennomføres en effektstudie, som er utviklet som et PhD-prosjekt. Forutsatt positive effekter av programmet vil oppfølgingstilbudet kunne leveres ut til alle sykehus i HSØ slik at det kan implementeres i ordinær klinisk praksis. Studien videreføres i 2026.</p>	<p>Barneavdelinger BUP HABU</p> <p>Brukere av RK-MR sine tjenester</p> <p>Kontinuerlig Kontinuerlig</p> <p>Familier i HSØ BUP/HABU</p>

Fagnettverk	
TILTAK	MÅLGRUPPE
<p>Det er etablert en ekspertgruppe med klinikere fra Helse Sør, Helse Vest og Helse Midt som har erfaring fra utredning og diagnostisering av FASD. Denne gruppen fungerte som høringsinstans under utarbeidelse av kunnskapsbasert retningslinje som ble publisert i 2024.</p> <p>Gruppen vil kontaktes i forbindelse med revisjon av retningslinje samt publisasjon av kunnskapsoppssummeringer knyttet til risiko og følgetilstander ved prenatal eksponering for andre rusmidler.</p> <p>Innføring av ICD-11 er planlagt i 2028. Dette vil ha konsekvenser for diagnostisering av FAS ved ny diagnosekode. I tillegg innføres egen diagnose for bruk ved FASD for første gang. Ekspertgruppen kontaktes i løpet av 2026 for nettverksmøte vedr. dette.</p> <p>Det er etablert samarbeid med BUPA v/ Stavanger Universitetssykehus i forbindelse med forskning.</p>	<p>Fagpersoner</p> <p>BUPA Stavanger</p>
<p>Utarbeidelse av felles retningslinje for utredning av FASD i Norden?</p> <p>Gjennom EUFASD foreningen har vi bygget opp samarbeid med klinikere fra Sverige, Finland og Danmark. RK-MR ønsker å invitere til et nordisk ekspertgruppemøte hvor målsetningen er å vurdere hvorvidt det er grunnlag for å etablere en felles nordisk retningslinje for diagnostisering av FAS og utredning av FASD, i første om gang for forskningsøyemed.</p>	<p>Høsten 2026</p> <p>Forskere og klinikere Digitalt</p>
Informasjon / nettside	
TILTAK	MÅLGRUPPE
<p>Holde oppdatert nettsiden til RK-MR. Vår administrative konsulent har nå råderett over siden.</p> <p>Nettverksmøter for familie/venner/besøkshjem/avlastningstilbud etc.</p> <p>Informasjon om tilstanden, prognose og tiltak.</p> <p>Spørsmål og diskusjon om hvordan barnet best kan hjelpes ut fra aktuelle kunnskap.</p>	<p>Kontinuerlig. Fagpersoner og allmenhet</p> <p>Kontinuerlig; familier og kommunale tjenester</p> <p>Ved forespørsel Allmennheten</p>

<p>RK-MR bidrar i mediebildet når vi blir forespurt.</p> <p>Høsten 2026 legges det ut undervisningsfilmer om nevroutviklingsforstyrrelser på RK-MR sine nettsider.</p> <p>BUP Stavanger Universitetssykehus og RKMR har samarbeid om å utarbeide pasientinformasjon om FASD. Materialet er inndelt i en kortfattet introduksjon og en mer omfattende innføring. Målgruppe er ungdom og voksne med FASD og deres nærpersioner. Første del publiseres på våre hjemmesider våren 2026.</p> <p>RKMR utarbeider digitalt informasjonsmateriell til barn mellom 6 og 12 år som publiseres høsten 2026/våren 2027.</p>	<p>Arendalsuka – innlegg om prenatal cannabis eksponering. Høsten 2026</p> <p>Allmennheten og fagpersoner</p> <p>Ungdom/voksne utredet med spørsmål om FASD</p> <p>Barn utredet med spørsmål om FASD</p>
---	--

Samarbeid	
TILTAK	MÅLGRUPPE
<p>KoRus Sør og Øst</p> <p>EUFASD Alliance - Europeisk forening for FASD, interesseorganisasjon. Det planlegges en europeisk konferanse om FASD i Amiens, Frankrike i sept-26 hvor fagfolk fra RK-MR vil delta. Skranes og Løhaugen sitter i styret for EUFASD.</p> <p>KoRus Sør, Borgestadklinikken og Sykehuset Innlandet Reinsvoll</p>	<p>Samarbeid om å få ut informasjon via nettsider, utarbeidelse/distribusjon av materiell til kommuner og helseforetak.</p> <p>Konferanse høsten 2026. Styremøte høsten 2026 Digitale møter gjennom året.</p> <p>Tilbud om samtaler med gravide som er innlagt ved avdelingene, samt oppfølging av barn etter fødsel for familier innlagt i familieenhetene. Vår og høst 2026.</p>

<p>RK-MR samarbeider med den brukerorganisasjonen FASD Norge. Organisasjonen er aktiv, og vi bidrar med forelesninger/drøftinger og med å spre informasjon om tilbudet.</p>	<p>Brukerorganisasjon og dens medlemmer</p>
<p>Samarbeid med Agder fengsel, ungdomsenhet sørvest. Enheten er et landsdekkende tilbud for innsatte i begge kjønn i alderen 15-18 år. Ungdomsenheten skal dekke alle sikkerhetsnivåer. Enheten tar imot både varetektsinnsatte og domfelte. Undervisning/veiledning til personale</p>	<p>Fagpersoner Helsepersonell</p>
<p>KORUS og Borgestadklinikken arrangerer årlig Barnet og Rusen konferanse. RKMR er invitert som forelesere på årets konferanse i september 2026 med tema: «Alkohol og graviditet – vanlig, men vanskelig og viktig å snakke om».</p>	<p>Helsepersonell Kommunalt ansatte Brukere</p>
<p>Fokus FAS Sverige: Nordens eneste konferanse om FASD avholdes årlig i Sverige. «<i>Alkohol- och drogrelaterade fosterskador: Att se, förstå och agera</i>» RKMR bidrar med foredrag 3-4 november.</p>	<p>Helsepersonell Brukere</p>
<p>Norsk Nevropsykologisk forening arrangerer årsmøte konferanse i november 2026 og har invitert nevropsykolog Gro Løhaugen til å forelese. Tema: FAS/FASD/medfødt ruseksponering i et nevropsykologisk perspektiv.</p>	<p>Nevropsykologer</p>

Forskning	
TILTAK	MÅLGRUPPE
Fagpersoner ved RK-MR veileder 1 post-doc kandidat (overlege Thorsten Gerstner) med oppstart høsten 2025. Klinisk forskningsprosjekt med fokus på EEG og MR-funn blant barn med FASD. Finansiert fra Sørlandet sykehus. Prosjektet videreføres i 2026.	Pasienter Fagpersoner
RK-MR fikk tildelt et PhD-prosjekt finansiert av Sørlandet sykehus i 2022. Stipendiat er pedagog Anne Cecilie Tveiten, og prosjekt er knyttet til utarbeidelse og utprøving av intervensjon basert på psykoedukasjon til foresatte. Prosjektet videreføres i 2026.	Pasienter Fagpersoner
Nyhetsbrev sendes ut til samtlige sykehus i Helse Sør-Øst samt brukerorganisasjon.	Våren 2026/høsten 2026 Brukere
EUFASD konferanse høsten 2026. Konferansen gjennomføres hvert andre år og RKMR har som målsetning å representeres i det faglige programmet.	Helsepersonell Brukere